



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# SORANERBLADET

NR. 4 APRIL 1969 54. ÅRGANG



Månedsskrift  
for Soransk  
Samfund



# Højlund & Løgstrup

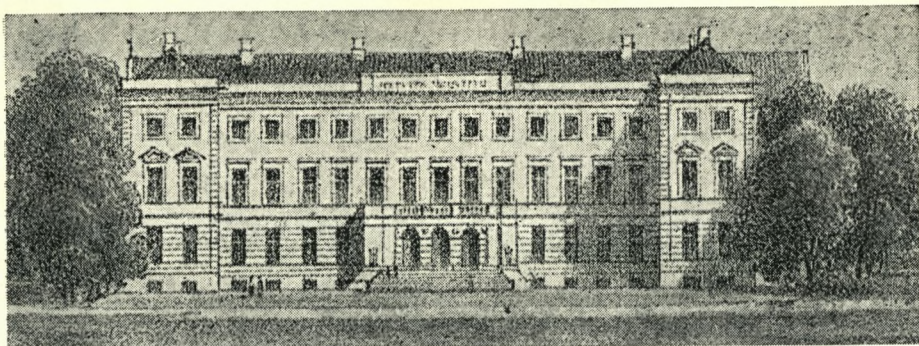
KONSULENTER FOR VIRKSOMHEDSLEDERE

*Organisation - Markedsføring*

*Økonomi*

HØJE GLADSAXE TORV 2, 2860 SØBORG

TELEFON (01) 69 36 83



Academia Sorana

efter gammelt stik

# SORÆNER-BLADET

APRIL

54. ÅRGANG

NUMMER 4

## *Nogle Paludan-Müller-studier*

Af K. Viderø.

I den følgende artikel skal der omtales og anføres nogle prosastykker og digte, der på forskellig måde har tilknytning til Sorø og er skrevet af fire medlemmer af familien Paludan-Müller.

Det første stykke, et udsnit af afhandlingen »Det Uendelige« 1), er forfattet af præsten *Jens Paludan-Müller* i Kersteminde, digterens fader, den senere biskop i Århus, der var født og opvokset i Sorø. Skønt Sorøs navn ikke nævnes deri, indeholder det uden tvivl ungdomsindtryk fra Sorø og aflægger et smukt vidnesbyrd om en Sorøromantik før Ingemann og Hauch:

»Det *Uendelige* kommer os allevegne imøde. Hvilken besynderlig Deeltagelse føle vi ikke ved Betragtningen af Old-

tidens 2) Mindesmærker og Ruiner! Lad dem endog være berøvet alle Kunstens Skønheder, lad dem ikke være andet end nogle afbrudte Mure, forfaldne Taarne, en snever Vindeltrappe, vi betragte dem dog med en egen Følelse. En grændseløs Tid, et forsvundet Liv, en tabt Herlighed opstaer fra de Døde og triner frem af de ældgamle Stene. Her paa disse Fliser, sige vi os selv, stod fordum Riddere i Harnisk og Plade, og vi have udtalt Ordet, der fremtryller os på engang et Liv, fuldt af Kraft, af mandig Daad og Bedrift – et Liv, mod hvilket Nutiden forekommer os at være et blot Sammenvæv af smaalige Forhold. Noget Høiere end det Nærværende, noget Overjordiskt taler til os gienem de forfaldne Mure, og naar Vinden

suser igiennem dem, er det, som om vi hørte en Lyd, en Sang fra en forsvunden Verden.

Hvo har ikke i sit Liv havt sine romantiske Situationer? Kald dig tilbage den Aften, da den fulde Maane i Høst stod over dig, medens du stille hengled i Baaden over Fladen af den speilklare Søe, hvis Bredder den mørke Skov krandsede. Du og dine Venner havde i fortroelige Samtaler aabnet Hierterne for de høiere og blidere Følelser. Eders harmoniske Sange svævede i den lune, lyse Nat som Aander fra en bedre Verden hen over Søens glatte Flade, og Aarernes Slag blandede sig mellem Tonerne. Men I taug alle pludselig, da Valdhornene fra Skovens Dyb svarede Eder. Aareslagene ophørte, neppe et Aandedræt hørtes. Hornenes fulde Toner fra det fierne Mørke grebe Eders Indre med en uimodstaaelig Magt. Ahnelser, Længsler, søde og veemodige Følelser blandede sig imellem hinanden. Det var, som om noget *Uendeligt* kaldte Eder, og som om I hendroges til at forene Eder med det.

Eller har du aldrig ligget udstrakt i Græsset under Bøgens tætte Krone og tabt dig i Drømme om et Liv uden Sorger, et Arkadien af Skønhed, Uskyld og Frihed? Har du aldrig idealiseret din egen Tilværelse, borttaget dens Skranker og ladet Phantasien udvikle den i en Fylde af Nydelse og Virksomhed, imod hvilken Virkeligheden stod blot som en Skygge for at forhøie Billedet? Thi har du dette, saa har du ogsaa følt, hvorledes *det Uendelige* nærmer sig os, forener sig med os og udbreder sine Herligheder for vor Aand. Om du veed

at nævne det ved Navn eller ei, gjør Intet til Sagen. Dets Kraft føles ligefuldt.«

De næste eksempler, sangene »Hellig er vor Ungdoms Lyst« og »Hellig er os Livets Vaar«, er digtet af brødrene *Jens* og *Frederik Paludan-Müller*, af hvilke *Jens* var adjunkt i Sorø 1837-47, mens *Frederik* 1838 blev gift med den sorønske prof. Borchs yngste datter, *Charite*.

Lektor P. Schjærff har i Soranerbladet 3) vist, at »Hellig er vor Ungdoms Lyst«, der endnu synges ved den årlige dimission på Sorø Akademis Skole, i formen er påvirket af den tyske digter *Ludw. Uhlands* kendte digt »Heilig ist die Jugendzeit«. Men indholdet synes mig desuden at være inspireret af C. Hauchs »Afskedssang« ( »Jeg ved et Sted«) 1838 og have lånt adskillige enkeltheder derfra 4). I øvrigt er de to digte vidt forskellige i deres anlæg, idet *Hauch* maler Sorøes idylliske natur, søen, skoven og byen, fremhæver Sorøtidens rige personlige udbytte og slutter med en idealistisk formaning, hvorimod *Jens Paludan-Müller* lovpriser ungdommens værdifulde egenskaber og skildrer dens rige åndelige udvikling.

I den store roman »*Ivar Lykkes Historie*« 5), et modstykke til »*Adam Homo*«, har *Frederik Paludan-Müller* beskrevet *Ivars* højtidelige optagelse i »Fædrelandsvennernes hemmelige Selskab«, hvor et kor af ældre mænd til »en fast og mandig Melodi« sang første del af en kantate med indledningslinien »Hellig er os Livets Vaar«. Sangen, der formelt og reelt ligner broderens noget, må dog karakteriseres som en ret svag efterklang af »Hellig er vor Ungdoms Lyst«:

»Hellig er os Livets Vaar!  
Den til Arbeid Sjælen kalder;  
Kun i Spiretidens Alder  
Fliden sin Belønning faaar.  
Dagen op med Solen staaer:  
Brug din Dag! Bekæmp din Døsen!  
Thi med Haabet til sit Løsen  
Vaaren alt om Høsten spaaer.

Hellig er os Haabets Tid!  
Tiden, hvori Glæden hyldes,  
Hvori Sind og Hjerte fyldes  
Under Lidenskabers Strid.  
Modig er den Unges Id,  
Skarp hans Sands og klart hans Øie,  
Vendes Tanken mod det Høie,  
Paa hans Løfte trygt da lid!

Hellig er os Løftets Dag!  
Ungdomskraften vil anvendes,  
Villien vil i Aaget spændes,  
Vies til den gode Sag,  
Uden Dyd er Evnen svag,  
Styrken hurtigt overvunden,  
Men med Ærens Drift forbunden,  
Gjør den vældigt Armens Slag.«

Det sidste stykke, et uddrag af afsnittet »Lidt om Dyrene« i bogen »Religiøse Studier« 1863 6), der danner den åndelige baggrund for de religiøse betragtninger i »Adam Homo«, skyldes *Charite Paludan-Müller* og handler om en tidlig barndomserindring fra hendes hjem i Sorø, hvori hun lægger en forbavsende moderne psykologisk indsigt for dagen:

»Jeg husker nu f. Ex. fra min allertidligste Barndom, da jeg knap kunde tale, at det Første, der greb mig, var et stærkt Velbehag ved at rokke om langs Muren i Gaarden paa Stenene,

hvilke Foraarsolen havde tørret. Nu, som Ældre, bliver jeg betaget af denne første Barndomsglæde hvert Foraar blot ved at see saadanne af Martssolen tørrede Brostene. Ligeledes, naar jeg nu hører de kalkunske Høns klukke, kaldes jeg strax tilbage i hiin Tid, da jeg som et toaars Barn i Ammestuen hørte denne Lyd fra Hønsegaarden, og disse selsomme Toner første Gang vakte min Længsel efter en fjern Verdens ubekjendte Herlighed. Dette var nu *mine* første Barndoms-Sensationer. Dengang havde jeg dem med det begyndende Livs hele Friskhed og Styrke; nu har jeg dem som Reminiscentser. I disse Barndoms-Sensationer, skjøndt Gjenstandene vare saa simple, var der dog en Fylde, der liig et Æg havde en tilkommende Yngel i sig. Vilde man skære bort af et Menneskes Liv disse første Barndomsaar, hvori der tænkes saa lidt, hvori man saagodt som Intet veed af sig selv, og hvor man gaaer om som et lille Fjog, saa skulde man se, hvad for et Menneske der blev af et saadant Menneske. Der blev et Umenneske, ei engang en Idiot af et saadant Menneske, et Menneske, der Intet begreb og Intet følte! Og dog ere disse første Aar af et Menneskes Liv saa lidt bevidste, at man næsten Intet mindes fra denne Tid, og det Lidet, man husker, husker man kun, fordi man sidenefter seer og hører det Samme igjen. Hvor har man skreget og grædt i de Aar, som om man aldrig mere skulde trøstes, og hvor har man leet og frydet sig, som om man aldrig mere skulde bedrøves! Evighedens Totalitet greb man da forud, og dog – et Pust kunde blæse baade Glæden og Sorgen bort, sporløst som det syntes.

Men liig Frøkorn sank alle disse Indtryk ned i Sindets Jordbund; der spirede de fort i det Skjulte, os selv uafvidende. Noget Lignende maa sikkert ogsaa gjælde for Dyrenes halv ubevidste Liv her paa Jorden.«

**Noter:**

- 1) Udvalg af Biskop Jens Paludan-Müllers Efterladte Papirer 1868 1. afdel. 1816-19 s. 2 ff.
- 2) her den fjerne fortids.
- 3) Nov. 1930.
- 4) H: P.-M. stille Tænkning V 2: Sjælens dybe Ro V 2, store Navne ... vokse større V 2: vokser Sjælens unge Vinge V 3, med hvert Aar, der svandt V 2: Aar for Aar V 2, 3, 4, I har ... drømt maaske jer bedste Foraarsdrøm V 4: Barnehjertets Drøm V 2, I Taaren rysted let af Kinden V 4: det muntre, lette Bryst V 1, Haabet V 5: Haabet V 2, de Blomster, som I ... har fundet, jfr. Sølv og Guld, dem skal I ikke sanke V 6: sin Krans den (vor Ungdoms Lyst) sanker V 1, de Blomster ... til Frugter modnes V 6: den modne Kundskabs Frugt V 3, Aandens ... den indholdsrige Tanke V 6: Aandens rige Tanker V 1, den Skat, der ene er os kær V 6: vor Skat V 4.
- 5) II 1869, s. 451 ff. Sorø og omegn er skildret s. 20-90.
- 6) s. 303 ff.

## Soranerfrokosten

Torsdag den 10. april 1969.

Som en velemballeret pakke, påklæbet etiketten: Forsigtig - *skør* (hvilket sidste adjektiv flere soranere nok vil billige med et anerkendende smil) transporteredes undertegnede referent uden skift og omstigninger af den elskelige Herluf Krog-Meyer ind til Absalonia. Med grådige sanser nød jeg efter flere måneders forløb Strandvejens evige skønhed - og ankomsten til vor konges Nytorv frydede jeg mig over solen og lyset; ja, selv de to digterfyrster uden for vor konges Teater var helt grønne af forår.

Omkring Grands Phønixsmykkede bord talte man 25 venner og kammerater (fra 1901 til 1941). Det var lifligt at være der igen; alt var røsenrødt, selv evighedssildene havde næsten nyhedens interesse.

Den hjemvendte spaniefarer *Kann* beklagede, at han havde måttet svigte et par gange; han hilste de fremmødte, derunder æresmedlem Herluf Krog-Meyer (med emblem) og dem, der monne være her for første gang.

Med sin forbløffende evne til at variere temaet: velkommen, talte han om de soranske piger; det skulle ikke være lyrik eller romantik, men *facts*.

Den første kvinde med eksamen fra Akademiet var Thora Blichert, datter af skolens daværende rektor (årsskrift 1887); hun bestod 1886 alm. forberedelseseksamen som den bedste på holdet; hun ægtede senere Akademiets arkitekt Fr. C. C. Hansen; i ægteskabet var der tre børn; den yngste datter Karen blev gift med lektor Raft, og hendes datter blev student fra Sorø 1950.

Som privatist, undervist af skolens lærere, tog Johanne Skovgaard 1901 studentereksamen med udmærkelse (årsskrift 1902); hun blev en fin historiker. 1908 var der tre piger i realklassen, og de følgende år flere endnu. 1907 kom fem piger i I g; en udgik 1908 uden eksamen, de fire andre blev studenter 1910 - derefter var der gennem mange år kvindelige studenter, og i øjeblikket er en fjerdedel af gymnasiet piger.

Jeg hylder disse pionerer (tit må det have været vanskeligt for dem), men også skolen, der for 60 år siden tog dette radikale skridt. Vor skole er gammel og evig, men den er også ny, vi priser den nye skole. Den leve!

Da kapelmester Hebo var fraværende, måtte enhver uden musikledsagelse med sit næb kvindre Hauchs vers.

De »faste« taleres række indledes af *Erik Sanders*; som forsamlingens Benjamin takkede han for den måde, hvorpå de *gamle* ved alle soranske sammenkomster modtager de *nye*. Han spurgte til slut med en blanding af blyhed og frækhed: Er det ikke tradition, at den yngste får frokosten foræret?

Noget altereret fløj *Kann* op fra sit højsæde og fastslog kategorisk, at kun

de tre sidste årgange nød dette privilegium.

*Chr. Grüner* mente, at Sor.-B. var et godt blad, men hvorfor omtaltes formandens 65-års dag ikke? Han ønskede Kann til lykke og håbede, at han i mange år ville virke for Soransk Samfund.

*Kann* takkede; allerede for flere år siden havde han forbudt redaktøren at bringe 65-års fødselsdage. Angående Kanns videre virke kunne *Grüner* af generalforsamlingsprogrammet i bladet have set, at *Kann* ikke ønskede genvalg (atter en af dem, der læser bladet, som fanden læser bibelen – dog en lise for red., da trykfejlene så ikke opdages). *Grüner* og forsamlingen lod *Kann* leve.

*Svend Clausen* havde for halvandet år siden rettet henvendelse til C. V. Stubbe Teglbjærg om et nyt hoved til Sor.-Bl. Et udkast cirkulerede blandt »rigsdagsmændene«.

*Perch* overantværede frokostelskabet et indrammet eksemplar af den forrige smukke Sorø turistplakat: Sorø. Et Hvilested paa Alfjarvej. Den havde hængt over hans seng og bragt ham slummer. Nu sover han ind under et billede af Blumensaadt. *Perch* takkede *Kann* for hans enorme indsats (årsfesten i Sorø lig med Herlufsholms Trollefest, skovturene o.s.v.) og strålende arbejde. Atter lod vi *Kann* leve (så med alle disse lever bliver han nok 200 år, ligesom – sans comparaison – papegøjen. De husker historien med konen, der havde hørt, at en sådan fugl kunne blive 200 år, hvorfor hun købte en for at se, om det passede. *Red.*).

*Mackeprang* beundrede også *Kanns* evne til at forny velkomsterne og cause-rede i øvrigt om løst og fast. *Krog-Meyer* glædede sig over, at Sorø forbliver amtsby. Kun sjældent omtaler vi byen; den hæderkronede stad leve!

Nu var vi så trætte af at råbe leve, at vi holdt op; kun nogle få *Bacchi* yndere samledes til en lille afrunding af frokosten.

*Kom igen torsdag den 1. maj kl. 12.15, og tag en kammerat med.*

*P. Sch.*

## Minder

Der er vist mange, der kender historien om slagteren, der averterede, at han kom til Hjallerup Marked torsdag, om Gud vil, men i alle tilfælde fredag. Jeg tør ikke udtale mig så afgjort, men kan jo godt allerede nu se tilbage på en lang række svundne år og mindes så *Herman Wessel*: »Han syntes født til bagateller, og noget stort han blev ej heller«. Og dog synes jeg, at jeg har oplevet så meget, at jeg ser tilbage på et rigt liv, der naturligvis ikke er mere spændende end så mange andres, men til sagen.

Jeg er født i Korsør den 9/3 1877, og det vakte naturligvis ikke nogen større sensation undtagen hos en enkelt, min knap fire år ældre broder, senere højesteretsdommer *Poul Poulsen*, der et par dage efter min fødsel kiggede meget interesseret op imod vinduerne i huset, hvor vi boede. »Hvad er det, du ser efter?« – »Jeg ser efter, om min lillebror ikke sidder i vinduet,« hvad han jo ikke gjorde.

Mine forældre blev gift 1870 i Korsør. Der blev min far godsekspeditor ved jernbanen, og det blev et yderst harmonisk og lykkeligt ægteskab, hvor begge ved deres lyse livssyn, gode humør og venlighed skaffede sig en stor vennekreds, hvor de siden kom til at bo: København, Sorø og Roskilde. I 1880 blev min far forflyttet til Københavns hovedbanegård og blev 1887 stationsforstander i Sorø; her var jeg i alderen 10 til 20 år og oplevede den lyk-



keligste barndom og ungdom. Om Korsør kan jeg ikke sige meget, og om København vil jeg ikke, da jeg så vidt mulig vil koncentrere mig om Sorø.

Vi kom dertil i foråret 1887, og skønt København dengang med sine 250.000 indbyggere kun var en lille by, var vi tre søskende Poul, Helga og jeg vældig glade ved at komme på landet, og landet var det, da Sorø station lå i Lyngelandsogn og som ældre Soranere bekendt et godt stykke vej fra Sorø by. Min far havde et godt forhold til såvel assistenter som portører, hvad jeg også fik, men jeg færdedes dog mest på kontorerne, hvor jeg lærte at telegrafere og afgive mindre meddelelser til nabostationerne, sælge billetter, når der ikke var travlt, køre med banens fragtmænd til byen med varer og forskelligt andet. Jeg husker navnet på mange af personalet, som jeg blev gode venner med, men vil kun omtale en enkelt, for der skal jo også være lidt om skolen. Min far så en kasse høns på perronen, men de var så tæt pressede, så de ikke kunne røre sig, hvorfor far siger til Ole Peter: Der er for mange høns i den kasse, hvortil Ole Peter svarede: Nej, der er de tyve, der skal være, men hr. forstander: Det er kassen, der er for lille, og egentlig havde Ole Peter jo ret.

Mine forældre var selskabelige og havde jævnlig gæster; ikke alene deres jævnaldrende, men også os unge drenge og piger forstod de at omgås, og det var ikke mange søndage i vinterperioden, hvor vi ikke havde kammerater med hjem. Når så det mørknede, blev klaverlysene tændt, og så gik det løs med musik og sang, og det var kun en fordel, at mine forældre blandede sig

med os unge. Det var Lisbeth Asmussen, der var veninde til min søster, der akkompagnerede. Hun blev senere gift med Knud Poulsen, en søn af købmand Poulsen i Sorø. Han og jeg var klassekammerater, men vi måtte jo have navneskifte, så han blev kaldt Sorø, medens jeg fik navnet Lyngelunde, begge efter vore sognekommuner.

Når jeg tænker tilbage på disse søndagsaftener i barndomshjemmet med musik og sang, mindes jeg dem altid med glæde, selv om jeg aldrig har haft forstand på musik. Jeg blev da også i anden sangtime på Akademiet kasseret af organist Jæhnigen som »brummer« og umulig til sang. Til sangtimerne var jeg altså forment adgang, hvorimod vi skulle møde til den daglige morgenandagt 10 minutter før 8. Jæhnigen ledede morgenandagten, og skønt det jo var salmesang, generede det ham ikke temmelig højlydt at opfordre »Saa syng da til, for Satan.« Det var jo ikke meget pædagogisk, men det skadede vist ikke. Selv satte jeg mest pris på salmen: Du Herre Krist, ikke for versenes tekst, men fordi salmen var så lang, at det gik ud over første times undervisning. At jeg ikke var musikalsk, viser et lille minde fra Frue Kirke, hvor vi under Københavns-opholdet var en juleaften. Min broder spurgte mig under salmesangen, hvor langt vi var kommet, og mit svar lød, at jeg var kommet til vers 3, men hvor langt organisten var, vidste jeg ikke. Jeg var dog næppe mere end 5 eller 6 år. Vi to brødre kom naturligvis i skole på Akademiet, hvor jeg klarede mig ret godt, aldrig mellem de første, men dog i første halvdel af klassen. Der var tre fag, jeg ikke kunne

døje: Aritmetik, geometri og fysik, jeg havde den opfattelse, at det var helt tosset at spille tid på disse fag, men i en mere moden alder ændrede jeg dog denne opfattelse. Jeg manglede interesse og havde svært ved at forstå disse fag. Betydelig mere glæde havde jeg af geografi og historie, men mine evner var vist størst, når det gjaldt sprog, uden at jeg tør prale af at være et geni på disse områder. – Mine to lærere i tysk var Boesen og Gad, der begge efter min mening havde gode evner til at lære os den tyske grammatik meget grundigt. Boesen var ret nervøs, og Gad var vist en langt større pædagog. Jeg husker, at Boesen gav mig et mådelig i karakter. Jeg tænkte ikke så meget over det den gang, men har senere fundet det lovlig strengt. Jeg skulle bøje tiden »Jeg har været« og begyndte frejdigt Ich habe gewesen, da der fra Boesen lød et tordnende: Sæt dig, mådelig. Var det ikke lidt hårdt? Jeg har aldrig glemt, at det hed: Ich bin gewesen. I fransk fik vi terpet den ingenlunde lette franske grammatik hos overlærer Michelsen. Det fører for vidt at komme ind på skildring af de forskellige lærere. Lad mig dog nævne Matthiessen i regning og matematik. Han var afholdt og fornøjelig og evnede med lethed at skaffe sig respekt, men var heller ikke bange for at lange en mærkbar kraftig øretæve, når han mente det nødvendigt. Ved udgangen af skolen fik jeg meget dårlige karakterer i de matematiske fag, men rent ug i regning.

De tre årlige skoleballer jul, fastelavn og kongeballet i april vil jeg stadig minde. De var med stil og opførende dan-

se, balkort og ledet af en lærer. For os drenge gjaldt det om at få de sødeste piger på balkortet, inden andre snuppede dem fra os. Jeg erindrer navnlig at være optaget af Hedevig Bang, der døde 86 år gammel 1966. En af hendes brødre var min klassekammerat Emil, der senere blev apoteker i Jylland (pr. '1894). Vi blev enige om en rejse til Jylland på et 14 dages kort. Da vi fra Munkebjerg gik ned mod holdepladsen, så Emil en snog i græsset, som han ville have med hjem, da han sagde, at det var en i Danmark meget sjælden hasselsnog. Jeg protesterede og sagde, at det var en hugorm uden at være sikker på at have ret. Da Emil tog bæstet op, var det en hugorm, og armen svulmede hurtigt op med stærke smerter. Vi kom med en trolje til Vejle, og den ene af de fire banearbejdere kom med den ikke opmuntrende udtalelse, at et hugormebid var den sikre død inden aften. Vi blev henvist til stiftsfysikus Mulvad, der gav os bedre trøst og var ualmindelig venlig. Nogle dage senere rejste vi videre, Emil med armen i bind. På hjemvejen besøgte vi Carl Jacobsen, den senere formand for Soransk Samfund, og vor klassekammerat. Hans far var forpagter på Fæno.

Jeg har vist bredt mig for meget og vil derfor slutte, da mit senere livs indhold vel næppe kan have interesse for dem, der ikke har kendt mig. Det skulle lige være, at jeg i 15-års alderen blev medlem af Sorø sønderjyske forening, indmeldt af skrivelærer Hansen, der selv var sønderjyde og lærer på Akademiet. Jeg har nu været medlem i Sønderjysk forening naturligvis på for-

skellige arbejdspladser og deraf 10 år formand for Hillerødforeningen.

Fhv. boghandler *Knud Poulsen*  
(f. 1877; på Sorø 1889-93).

## Det Müllerske Legat for trængende Embedsmandssønner

De fleste Soranere kender det Müllerske Legat af Navn, og mange har gennem Tiderne kendt det af Gavn, men hvem Müller var, og hvorledes Legatet blev til, er der færre der ved.

I Personalhistorisk Tidsskrift 6. Række, 4. Bind, 1913 har ingen ringere end kgl. Fuldmægtig, cand. juris H. G. Olrik skrevet en Artikel derom:

*Direktor for Sorø Akademi*  
*E. G. Taubers Arverejse 1828.*

Heinrich Friederich Müller var født 1751 eller 52 i Nienburg ved Bremen og kom 20 Aar gammel til Danmark, hvor han 1773 blev Eskadronfeltskær ved Sjællandske Rytteriregiment i Slagelse. 1787 cand. chir., 1788 Distriktskirurg i Vester Flakkebjerg Herred med Bolig i Skelskør. Afsked 1801 paa Grund af Sygdom i Naade og med Pension 50 Rdl. Han døde i Skelskør 1828. Se endvidere B. Hoffs »Sorana I« i Indbydelsesskrift for Sorø Akademis lærde Skole og Opdragelsesanstalt 1895.

Müller havde i sit Testamente, vistnok under Indflydelse af Povl Chr. Stemann, indsat Akademiet som Hovedarving til Oprettelse af et Legat for Embedsmandssønner paa Sorø Skole og Akademi. Den oprindelige Legatformue var paa 23346 Rbd. Sedler.

For at overtage Arven og repræsentere ved Müllers Begravelse kørte Direktør E. G. Tauber til Skelskør 30. maj 1828, om hvilken Rejse han nedskrev nogle Optegnelser, der findes på Universitetsbiblioteket.

Tauber skriver begejstret om sin Morgenvandring før Afrejsen: »Lige siden Solens Opgang havde jeg badet mig i den herlige Morgenluft, som udviklede sig af mine sorøiske Blomsterhaver. Tusinde Sangere havde hilset den dejlige Indvielses-Morgen, men et Par Nattergale, der, hidlokkede af den stigende Sols milde Varme og den aromatiske Duft, som mit Blomsterflor udstømmede, havde som et Par Væddesangere leiret sig i Jasminlysthuset og overtonede dem alle ved den herligste Harmoni-Concert.«

Da Tauber kom tilbage fra Morgenvandringen, fandt han »Altarlýsene indpakkede, Vognen forspændt og de brune stampende af Livslýst og Utaalmodighed efter at tiltræde Dagsrejsen.«

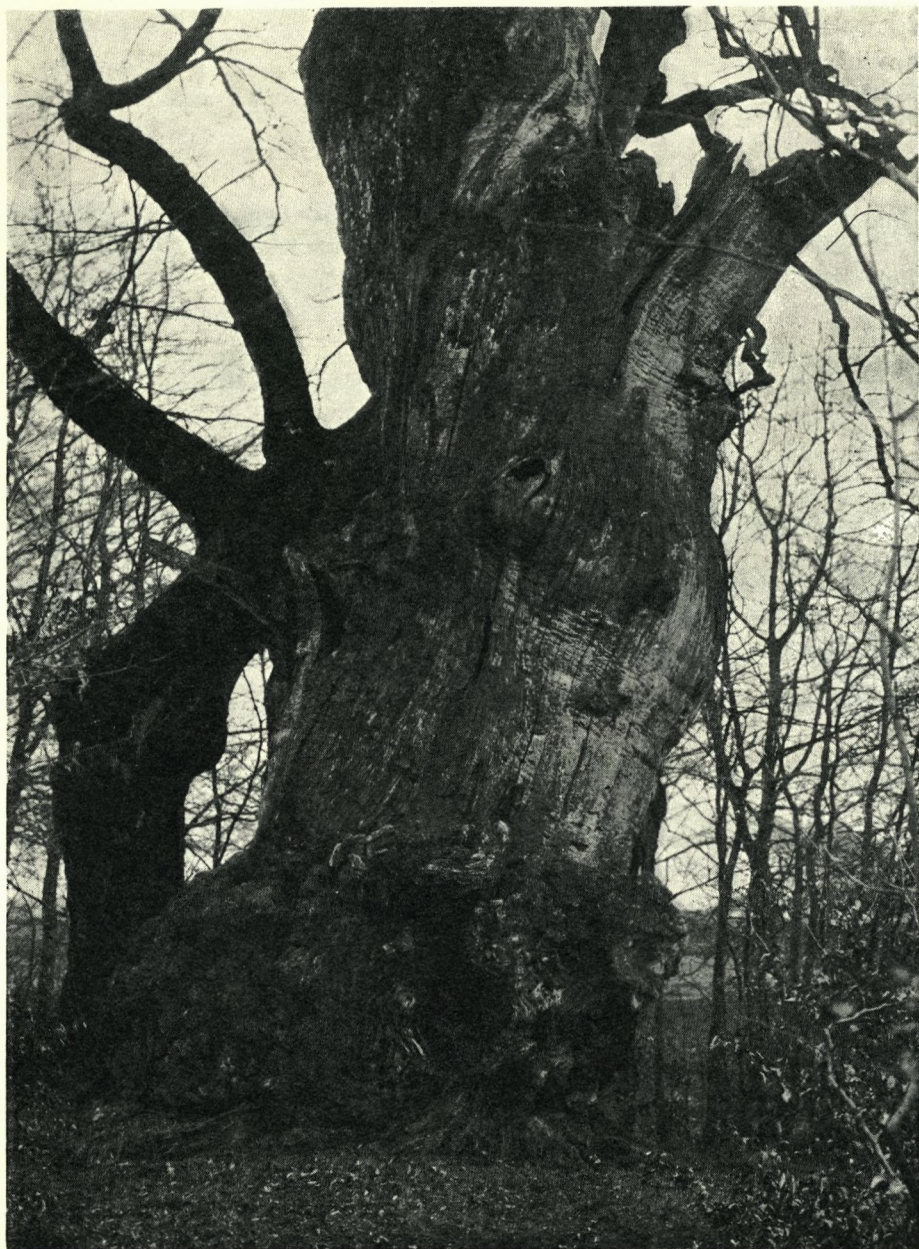
Banegaardsvejen blev først anlagt 1854-55, saa Vejen til Skelskør gik gennem »det sorøiske Stræde«, langs Søen, over Kongebroen og »forbi det venlige Bleghus med sine Enge, igjennem et Løvtag af herlige Bøge, imellem hvis ranke Stammer man dog uafsladeligen skimter den blaalige Sø.«

»Parnassets og Bøgholmens Skove sees på venstre Haand, og Academiets venlige Bygning, ædel i sine Former, saa lys i sit Anstrøg, tager sig fortræffeligt ud igjennem Aabningerne, som Skoven danner. Den mellemliggende Sø giver en rolig Forgrund for Øjet, hvorved det Kollossalske i Academiebygningen end mere hæves, og, belyses den af Aftensolen, ligger den som et Feeslot, opkastet af Havets Bølger.«

Turen gik over Frederikskilde, Gyldenholm, og paa Hjemrejsen aflagde Tauber Besøg paa Borreby, Basnæs, Holsteinborg, Gaunø, Herlufsholm, Bregentved, Gisselfeldt og Ravnstrup, hvorom fortælles i Optegnelserne.

Begravelse og Gravøl er ogsaa udføreligt beskrevet, men derom og om Besøgene paa Herregaardene maa eventuelt interesserede henvises til Olriks Artikel.

*Poul Lorenzen.*



*Den »1000 aarige« Eg, Sorø*

*Taget af Richard Hansen,  
vistnok i 1880-erne.  
Selv som Ruin er den pragtfuld.*

## Orienteringsløb

Søndag den 23. marts afholdtes det årlige orienteringsløb mellem skolen og »de gamle«. Det var i år lagt af skolen, som havde valgt at lægge det i Sønder-skoven. Der deltog 8 elever og 15 gamle soranere. Mankunne have undt nogle flere at deltage i dette veltilrettelagte løb.

Konkurrencen blev vundet af »de gamle« med 292 p. mod skolens 210 2/3 p. Den vindende gruppe fik 331 p. Den bestod af Niels Duedahl (s. '68), Jens Gøtsche-Larsen (s. '68) og Ivan Nielsen (s. '68).

Ole Halken.

## Soranerbiografier 1901-60

Kan nogen give oplysning om nedestående gamle soranere? Eventuelle oplysninger bedes sendt til *Herluf Krog-Meyer*, Esperance Allé 1, 2920 Charlottelund.

*George Ludvig Meyer*, f. 13/1 1894, udg. af 2 m i 1908, og broderen *Albert Otto Meyer*, f. 22/12 1894, udg. 1910 af 4 m.

*Svend Viggo Gjellerup*, f. 16/8 1889, r. 1905.

*Andreas William Christensen*, f. 12/10 1885, r. '02.

*Osvald Jørgensen*, f. 16/3 1891, udg. 1906 af 3. m.

*Erik Henningsen*, f. 9/12 1894, udg. 1908 af 2. m.

*Henry Osvald Nielsen*, f. 2/11 1890, udg. 1908 af V. kl.

## Dødsfald

### POLITIMESTER

#### STEN H. CLAUSEN

\* 13. august 1902 – † 17. marts 1969.

Tidlig på morgenen den 17. marts blev politimester Sten H. Clausen pludselig syg; han blev kørt på Kolding sy-

gehus, og her døde han kort efter, 66 år gammel.

Sten Clausen var født i Vihøj, Salling; søn af læge Emil Clausen, død 1929, og hustru Helen, f. Hjort, død 1924. Læge Clausen slog sig senere ned i Sorø, og hans fire sønner har alle gået på Sorø Akademi, Sten i årene 1913–20; de tre andre er: *Ove Hjort Clausen*, f. 1903, s. '21, læge i Vorbasse, *Johan Hjort Clausen*, f. 1905, s. '24, rektor ved Marie Kruses Skole, *Kay Hjort Clausen*, f. 1910, s. '28, overlæge i Roskilde.

Efter juridisk embedseksamen 1926 blev Sten Clausen 1927 politibetjent i København, 1930–31 sekretær i kontoret for politisager, 1938 politikommis-sær ved Svendsgades politistation, og 1945 fulgte udnævnelsen til politimester i Kolding.

Sten Clausen har yderligere været aktiv på flere punkter inden for sit fag-område; i 11 år underviste han på statens politiskole (1934–45). Han har været formand, bl. a. for Foreningen af Politikommissærer (1938–45).

I Kolding satte man megen pris på ham; han lagde ikke vægt på at blive kendt udadtil, men passede dygtigt sit embede; privat var han et overordentlig fornøjeligt menneske; han var norsk gift og tilbragte mange ferier i Norges fjelde, betaget som han var af landets storslåede natur.

Ved bisættelsen i sygehusets kapel den 19. marts talte sognepræst Anker Sølling, politimesterens ven gennem en snes år, og karakteriserede Sten Clausen som et menneske, der havde nået at udrette betydeligt i det embede, som var blevet ham betroet.

P. Sch.

## Gamle Soranere og soranske noter

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har fødselsdag i maj:

2. Boghandler *Georg Christensen* (f. 1889), Axeltorv 10, 4700 Næstved.
5. Repræsentant *Thomas Godt Jørgensen* (f. 1889), Ved Klosteret 8, 2100 Kbhvn. S.
6. Elektriker *Axel Niels Benthien* (f. 1879), pr. '95.
7. Kaptajn *Frode Birkedahl Sundvig* (f. 1909), Øresundsvej 92, 2300 Kbh. S.
8. Groserer *F. C. Steenbuch* (f. 1899), Lyngvej 36, 2800 Lyngby.
9. Fru *Gerda Lahn Høyer*, f. Vindelbro (f. 1894), Nørrebrogade 38, 2200 Kbhvn. N.
11. *Robert Møller Nielsen* (f. 1894), på Sorø 1907-12.
11. Landsretssagfører *Erik Severinsen* (f. 1919), Vedbæk Strandvej 502 C, 2950 Vedbæk.
12. Muremester *Jørgen Axel Ludv. Manniche* (f. 1909), 35 Anderson Str. (E3), East Hawthorne, Victoria, Australien.
13. Læge *Kjartan Effersøe* (f. 1889), Vesterbrogade 82, 1620 Kbhvn. V.
14. Maleren og radereren *C. V. Stubbe Teglbjærg* (f. 1894), Thorvaldsensvej 14, 1871 Kbhvn. V.
14. Godsejer *Mogens Glud* (f. 1909), Jensgaard, 8700 Horsens.
14. Cand. jur. *Johan Georg Madelung* (f. 1909), Alhambravej 14, 1871 Kbh. V.
15. Entreprenør *Frode Andersen* (f. 1919), Skee pr. 4370 Store-Merløse.
16. Apoteker *Hennig Lang-Jensen* (f. 1909), Hårby Apotek, 5683 Hårby.
17. Direktør *Peter de Neergaard* (f. 1909), Filtfabrikken Norden A/S, Lyngby Hovedgade, 2800 Lyngby.
21. Bagermester *Knud Jørgensen* (f. 1919), Falkonerallé 52, 2000 Kbhvn. F.
23. Frk. *Trine Haugaard* (f. 1899), Strandboulevarden 16, 2100 Kbhvn. Ø.
27. *Peter Povelsen* (f. 1879), pr. '96. Gik så på Jonstrup Seminarium.
27. *Gustav Vilh. Chr. Jensen* (f. 1879), på Sorø 1892-96.
28. Fabrikant *Adam Fr. Faaborg Bose-rup* (f. 1919), 706 Ocean Park Boulevard, Santa Monica, California, USA.

Under 28. marts 1969 er arkitekt (M.A.A.), leder af Kunstakademiets bygningstekniske studiearkiv *Dan Fink* (s. '27) i forbindelse med Kunstakademiets stiftelsesdag den 31. marts udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Direktionen for Dansk Kjøle Industri A/S, Silkeborg (direktør K. E. Balle, s. '29) er pr. 1. februar udvidet med *Knud Stausgaard* (r. '49). Stausgaard har virket indenfor tekstilbranchen hele sit liv, og i de seneste syv år har han været disponent i kjølefabrikken Tage Vanggaard, Aarhus.

Mag. art. *Lars von der Lieth* (s. '58) er ansat som videnskabelig assistent i psykologi ved Københavns Universitet fra den 1/2 1969.

Den over det ganske land kendte og højt elskede skuespiller *Helge Kjærulff-Schmidt* (m. '21), kunne den 17. marts fejre 40-års jubilæum som scenekunster. Hans jubilerer som en af de faste støtter på Det kgl. Teater, hvortil han blev knyttet 1960, og som han havde forladt som ungt menneske efter at have gennemgået elevskolen der (1927-29).

Spændvidden i hans kunst kan måles ved at fremhæve to ydelser: Kobbersmedemesteren i »Genboerne« (som han spillede på sin jubilæumsaften). Her forenes lune, bredde, myndighed; denne gamle københavnske håndværksmester bliver det naturlige midtpunkt i sin lille kreds. Og for nylig: Den uheldige forretningsmand i Shaws »Det skøre

hus«, en anden side af hans talent; den kejtede charme, den uskyldige **naive** selvironi – de egenskaber, der i slutningen af 30'erne skaffede ham hans sene gennembrud på Frederiksberg Teater. Han har udviklet sig langsomt, men efterhånden opdagede man hans muligheder som komiker, og i film, revy og kabaret blev han nu meget hurtigt en komisk *type*; karakteristisk for ham var hans komiske alvor, hans pudsig *staccato* replik og pause-teknik. Og hvem har ikke nydt hans vise »Vi er alle i samme båd«, der under krigen næsten havde en mission. Denne ensidige, men – som sagt – højst talentfulde komiker-succes kunne være blevet farlig for ham, og på Det kgl. Teater begyndte han en kunstnerisk fornyelses- og foryngelsesproces, der har givet resultater. Han mestrer såvel det klassiske repertoire (Skaarup i »Sparekassen, Leonard i operaen »Maskarade«, som det moderne (Pinters »Viceværten«, arbejder af Albee og Sam Beckett) og viser evner for det tragiske, samtidig med at han har bevaret sit indtagende komiske talent.

#### *Andre soranske kunstnere:*

Maleren C. V. Stubbe Teglbjærg (r. '10) udstillede 10.–31. marts i Bachs Kunsthandel, Gl. Strand 36, en række olie-billeder, akvareller og tegninger. – Operasangeren Claus Nørby (r. '56) har fået sit første store parti i Göteborg: Figaro i Rossinis »Barberen i Sevilla«. – Den nye organist ved Sct. Mikkel's Kirke i Slagelse Ebbe Truelsen (s. '57), der den 22. januar debuterede med en fint modtaget orgel-koncert i Vor Frelser's Kirke i København (s. Sor.-Bl. 1969: 32) præsenterede dennes program ved en orgel-koncert i Sorø kirke den 25. marts. Programmets sammensætning af musik fra barok, romantik og modernisme viser hans alsidighed – dertil kommer en teknik, præget af stor rytmisk sans og fin nuancering.

#### *Rester af vikingekirke på Færøerne:*

I Sands kirke på Sandoy har man gjort et fund, der kan få stor betydning for norrøn arkæologi og for udforskningen af kirkebygningernes udvikling i Norden.

Under kirkens nuværende gulv har landsantikvar *Sverri Dahl* (s. '28) fundet rester af fire ældre kirker. Meget tyder på, at den ældste kirke stammer fra vikingetiden og er på alder med de norske stavkirker og Erik den Rødes hustru Tjodhildes kirke i Grønland.

Under kirken er der fundet mange særdeles velbevarede skeletter, og når disse undersøges, vil man få værdifulde oplysninger til belysning af, hvor de mennesker, der bebyggede Færøerne, kom fra. Kom de fra Norge, Irland eller Nordskotland? Efter påske vil en ekspert fra Københavns Universitets antropologiske Laboratorium komme til Færøerne for at foretage disse undersøgelser. (Thorshavn, 4. april 1969).

#### *Fhv. landsdommer som fuldmægtig:*

Den 75-årige pensionerede landsdommer og tidligere formand for landsforeningen Den personlige Friheds Værn, *Helge Hoff* (s. '12), har taget stilling som fuldmægtig hos advokat Rudolf Knudsen, Videbæk i Vestjylland. Det er justitsminister Knud Thestrup, tidligere dommer i jurisdiktionen, der har optrådt som »fæstemand« for parterne. Advokaten trængte som medlem af amtsrådet til aflastning, og landsdommeren, der tidligere også har optrådt som anklager, har fået lyst til at prøve opgaven som forsvarer: anklager og forsvarer med et dommerembede i midten.

---

#### SORANERBLADET: REDAKTION

Højagervej 67, Rungsted Kyst, lektor P. Schjærff. Tlf. 86 38 32 (ansvarshavende) og Algade 70, Vordingborg, overbibliotekar C. G. Elberling (ulønnet medarbejder). Tlf. 511 (subs. 638).

#### SORANSK SAMFUND

Kasserer: Civilingeniør S. Kamman

#### EKSPEDITION:

Direktør N. E. Løgstrup. Tlf. 69 36 83.

Fr. Palm Greisens bogtrykkeri, København

# BANKEN

*for Sorø og Omegn*

FILIAL AF  
PRIVATBANKEN  
I KJØBENHAVN A/S



Sorø Akademi I. Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25



*Har De kakkelloven, har vi brændet*

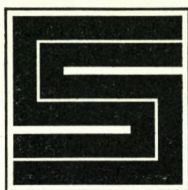
**SVEGÅRDS  
BOGHANDEL  
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27  
POSTKONTO 7163

**MERKUR A/S**

HERMODSGADE 24  
ÆGIR 8888

*Kaffe og The  
en gros*



## Sparekassen Sjælland

*135 sparekassekontorer på Sjælland*



Advokat  
**HARALD QVIST**  
Landsretssagfører  
Mødeberettiget for Højesteret  
Frederiksberggade 25  
(01) 12 32 64  
Lrs. G. Tage Nielsens efft.

 **KNALLERT**

— til hård daglig belastning

*Etablissementet*  
**PARNAS**

Telf.: (03) 63 06 36  
Hotel - Restaurant

Elegante møde- og selskabs-  
lokaler

Vis-a-vis Sorø Akademi

Åben medio april-oktober

**Frede Lerche Madsen**

**TH. C. JENSEN**  
1ste KLASSES SKRÆDERI

Vedelsgade 14  
(03) 63 03 58  
4180 Sorø

**Mogens Krog-Meyer**  
Højesteretssagfører

Gothersgade 109, K.  
Minerva 5800

**Kaina Rustolie - Kaina Vaabenolie - Kaina Loddefedt  
Nova Slagloddepulver - Nova Svejsepulver**

De kendte Kaina- og Nova-Produkter  
fra Vissinggaard Laboratorium anvendes på værksteder,  
garager og fabrikker overalt i Danmark.  
**Forlang Kaina- og Nova-Produkter hos Deres handlende**

**VISSINGGAARD LABORATORIUM**

Vissinggaard pr. Brødstrup . Telf. (05) 75 14 14

